

مرک مدرسه؟

گفتارهای انتقادی در آموزش و پرورش ایران

- خسرو باقری
- شیوا دولت آبادی
- محسن زمانی
- حسن عشایری
- نعمت الله فاضلی
- مقصود فراستخواه
- زنده یاد محمد امین قانع‌راد
- جعفر محمدی
- مرتضی نظری

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور : مرگ مدرسه؟؛ گفتارهای انتقادی در آموزش و پرورش ایران
 خسرو باقری... [و دیگران]؛ ناظر علمی مرتضی نظری.
 مشخصات نشر : تهران: مشق شب، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۲۴۸ ص. ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک : 978-600-8920-27-4
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : نویسندگان به ترتیب حروف الفبا خسرو باقری، شیوا دولت آبادی، محسن رنانی، حسن عشایری، نعمت الله فاضلی، مقصود فراستخواه، محمدامین قانع‌ی‌راد، جعفر محمدی، مرتضی نظری.
 عنوان دیگر : گفتارهای انتقادی در آموزش و پرورش ایران
 موضوع : آموزش و پرورش -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
 موضوع : Education-- Iran-- Addresses, essays, lectures
 موضوع : آموزش و پرورش -- ایران -- آینده‌نگری
 موضوع : Education-- Iran-- Forecasting
 موضوع : آموزش و پرورش -- ایران -- هدف‌ها و نقش‌ها
 موضوع : Education -- Aims and objectives -- Iran
 شناسه افزوده : نظری، مرتضی، ۱۳۵۸ -
 رده بندی کنگره : LA۱۳۵۱ الف ۹۱۳۹۷
 رده بندی دیویی : ۳۷۰/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۵۵۱۷۰

ناشر: انتشارات مشق شب

نام کتاب: مرگ مدرسه؟

(گفتارهای انتقادی در آموزش و پرورش)

ناظر علمی: مرتضی نظری

نویسندگان به ترتیب حروف الفبا: خسرو باقری، شیوا دولت آبادی، محسن رنانی،

حسن عشایری، نعمت الله فاضلی، مقصود فراستخواه، محمدامین قانع‌ی‌راد،

جعفر محمدی، مرتضی نظری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول/ ۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۲۰-۲۷-۴

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان قدس، ساختمان آنا تول فرانس (شماره ۳) واحد ۱۱

تلفن تماس: ۱۷ - ۶۶۹۶۲۵۱۶ - ۶۶۴۸۸۸۲۰ نمابر:

www.mashgheshabpub.ir

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر می‌باشد.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۱۱.....	خسرو باقری
۱۳.....	سهم آموزش و پرورش در تعبیر رویای تمدن اسلامی
۲۷.....	تربیت شهروند عقلانی، چگونه؟
۴۵.....	محسن رنانی
۴۷.....	کودکی و توسعه در ایران
۶۵.....	غفلت از آموزش و پرورش یعنی غفلت از توسعه
۷۷.....	نعمت الله فاضلی
۷۹.....	انشا و معلمی
۱۰۷.....	مدرسه به مثابه میدان معنا
۱۴۳.....	مقصود فراستخواه
۱۴۵.....	آموزش و پرورش و خلیقات ایرانی
۱۵۷.....	جعفر محمدی
۱۵۹.....	«قتل کودکی» در نظام آموزشی ایران
۱۶۵.....	نظام آموزشی ایران به همین مضحکی است!
۱۷۵.....	تنها راه اصلاح ایران در ۳۰ سال آینده

- مرتضی نظری ۱۸۱
- چیستی تفکر انتقادی در آموزش و پرورش ۱۸۳
- بیست تغییر ضروری در آموزش و پرورش ۱۹۱
- شش پرهیز ضروری در برخورد با پدیده های نو ۲۰۱
- مدارس ما؛ پاسخ های کهنه به پرسش های نو ۲۰۵
- زنده یاد محمد امین قانعی راد ۲۲۱
- در نظام آموزشی کنونی، «اکنون کودک» بی ارزش می شود ۲۲۳
- میزگرد (حسن عشایری، شیوا دولت آبادی، مرتضی نظری، جعفر محمدی) ۲۲۹

به نام خداوند جان و خرد

آیا در جهان جدید می‌توان مدرسه را به سبک قدیم اداره کرد؟ تا چه میزان امکان اثربخشی و کارآمدی برای مدرسه به شکل و شیوه کنونی قابل تصور است؟ آیا مدرسه با وضعیت امروز می‌تواند سهمی در توسعه یافتگی ما داشته باشد؟

در سال‌های اخیر تحرک گفتمانی خوبی را در باب نقش، تأثیر و سهم آموزش و پرورش در توسعه یافتگی کشور، شاهد هستیم. دامنه نقش‌آفرینان این تحرک گفتمانی از خانواده آموزش و پرورش و علوم تربیتی فراتر رفته و دانش، اندیشه و قلم صاحب‌نظرانی از حوزه‌های اقتصاد، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و حتی حوزه‌های صنعت، محیط‌زیست و مدیریت را به خود معطوف ساخته است، ورود اقتصاددانان و اندیشمندان حوزه‌های علوم اجتماعی، اقتصاد و فناوری به عرصه آموزش و پرورش برای شکل‌گیری و تکوین گفتمانی ملی با نقش پررنگ آموزش و پرورش، بسیار ارزشمند است. برای آنکه مجموعه این گفتمان‌ها و تحرک‌های نظری در حوزه نظام آموزشی و مسائل آن، به یک صورت‌بندی و شاکله منسجمی برسد، با مشورت و کمک اساتید و دوستان دانشگاهی و فرهنگی، بر آن شدم تا این دیدگاه‌ها و نظروزی‌ها را به تدریج تحت عنوان کتاب «مرگ مدرسه؟» سامان دهم.

هم‌اینک جلد نخست این کتاب پیش روی مخاطبان است که رویکرد چیره‌بر محتوای آن، نگاه انتقادی به مسائل آموزش و پرورش کشور از منظر توسعه است و به طور مشخص در انتخاب متون و مقالات، نگاه من به جستارها و گفتارهایی معطوف بود که ضمن باورمندی نویسندگان به نقش آموزش و پرورش در توسعه، با نگرشی سنجش‌گرانه و انتقادی اندیش، نظام آموزشی کشور را برای کمک به توسعه و

پیشرفت همه جانبه، مورد بررسی، ارزیابی، سنجش و نقد قرار داده‌اند.

هدف از گردآوری این مجموعه، صرفاً انعکاس رویکردهای انتقادی نسبت به نظام آموزش و پرورش کشور نمی باشد، بلکه پس از آسیب شناسی و نشان دادن نقاط انتقادی و بحرانی، سازندگی، اصلاح، بهبود و گشودن افق های نو در تمام محتوای این کتاب دنبال شده است.

در این کتاب، شانزده مقاله و گفتار از نه نویسنده و پژوهشگر که طی سال های اخیر در حوزه نظام آموزش و پرورش و توسعه، دست ورزی اندیشه ای داشته اند، گردآوری شده تا علاقه مندان مسائل آموزش و پرورش را از منظر جامعه شناس، اقتصاددان، توسعه پژوه، تحلیل گرا رشد رسانه ای، فیلسوف تعلیم و تربیت و روان شناس ببینند و به مقایسه و سنجش بنشینند.

این کتاب می تواند سرآغازی برای صورت بندی منطقی و انتظام بخشی به گفتارها و نوشتارهای انتقادی به آموزش و پرورش باشد تا هم نویسندگان و علاقه مندان را از نگاه های انتقادی بهره مند سازد و هم در عین حال کاستی ها و مزیت های گفتارها در این هم کناری، روشن و تکمیل شود.

از همراهی و همکاری نویسندگان زیر (به ترتیب حروف الفبا) فروتنانه سپاسگزارم:
خسرو باقری، دکتری فلسفه تعلیم و تربیت از دانشگاه نیوساوت ویز استرالیا، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

شیوا دولت آبادی، دکتری روان شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی
محسن رنانی، دکتری اقتصاد، عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان
حسن عشایری، دکتری عصب شناسی از دانشگاه فرایبورگ آلمان، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران

نعمت الله فاضلی، دکتری انسان شناسی و مطالعات فرهنگی، استاد دانشگاه و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مقصود فراستخواه، دکتری تخصصی برنامه ریزی توسعه، عضو هیئت علمی دانشگاه جعفر محمدی، تحلیل‌گر و منتقد نظام آموزشی ایران، صاحب امتیاز و سردبیر پایگاه تحلیلی- خبری عصر ایران
وزنده یاد محمدامین قانع‌راد، عضو فقید هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

اکنون در ایستگاه نخست هستیم و این کتاب به اینجا ختم نمی‌شود و بنا بر آن است تا در مجلدهای بعدی «مرگ مدرسه؟»، نقدها و یادداشت‌های دیگر منتقدان آموزش و پرورش را پیرامون مسئله‌های اساسی آموزش و پرورش گرد هم آوریم و این مسیر را ادامه دهیم.

در پایان بر خود فرض می‌دانم از تلاش باورمندانه دوستان و همراهان عزیزم، جعفر محمدی مدیرمسئول سایت عصر ایران، رضا هوشمند مدیرمسئول انتشارات مشق شب و کانون خرد و توسعه ایران (کافه خرد) که در پدیداری این کتاب نقش به‌سزایی داشتند، قدر دانی کنم، که اگر همکاری این سه مجموعه نبود، این کتاب منتشر نمی‌شد. همچنین از دوستان و همراهان گرامی ام، زهرا رشوند، آیدین علی‌بیگی، مریم قراهنی، رضا احمدی و حجت عزیزی که در زمینه آماده‌سازی، ویرایش، طراحی و صفحه‌آرایی این اثر تلاش کردند، تشکر می‌کنم.

و مانند همیشه از بانوی مهربانم، مریم و کیلی زاده که سال‌هاست ثمره معنوی و تلاش خیرخواهانه‌اش برای توان‌افزایی کودکان با نیازهای ویژه (استثنائی) و نیز با شکیبایی و نگاه نقادانه و سازنده‌اش، شوقی گام نهادن در این مسیر را در من زنده نگه داشته؛ سپاسگزارم.

مرتضی نظری

بهمن ۱۳۹۷